

Provinciale Staten

Clustercode WL

Ons kenmerk DOC-00725624

Bijlage(n) 1

Uw kenmerk -

Maastricht 3 december 2024

Verzonden 6 december 2024

Onderwerp

Informierend stuk Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Wonen en Werken

Geachte Staten,

Hierbij bieden wij u het informierend stuk aan inzake de Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Wonen en Werken, die op 3 december 2024 door het College van Gedeputeerde Staten is vastgesteld.

De Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Wonen en Werken is de uitvoering van de op 10 november 2023 met ruime meerderheid aangenomen motie 3014 Berghorst cs. Grip op Arbeidsmigratie. Conform de oproep in deze motie verbindt deze aanpak het brede thema arbeidsmigratie tot een integraal geheel vanuit de verschillende door Provinciale Staten vastgestelde beleidskaders. De speerpunten van deze aanpak richten zich op wonen en ruimte, sociale cohesie, en economie en arbeidsmarkt.

Met deze aanpak neemt Provincie Limburg een regulerende, regisserende en faciliterende rol aan waarbij de samenwerking tussen stakeholders die hierin een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben, gestimuleerd en gecoördineerd wordt.

Het beoogde resultaat van de Integrale Aanpak Arbeidsmigratie in Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen is het vergroten van de gezamenlijke inspanning om de leefomstandigheden van kwetsbare arbeidsmigranten in Limburg te verbeteren, ten behoeve van henzelf, hun kinderen, omwonenden en de Limburgse maatschappij als zodanig.

Met het informerende stuk inzake de *Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Wonen en Werken* beschouwen wij motie 3014 als uitgevoerd.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Informerend stuk

1. **Onderwerp: Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Wonen en Werken**
2. **Inleiding/Aanleiding**

Met dit stuk, dat u in de bijlage aantreft, informeren wij u over de door GS vastgestelde *Integrale Aanpak Arbeidsmigratie in Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen*. Aanleiding voor deze Integrale Aanpak Arbeidsmigratie is de uitvoering van de op 10 november 2023 met ruime meerderheid aangenomen motie 3014 Berghorst cs. Grip op Arbeidsmigratie.

Deze motie roept het college van GS op om in de beleidskaders “Werken aan een toekomstbestendige economie”, “Samen leven en bestaanszekerheid” en “Leefbare steden en dorpen” integraal beleid te maken om misstanden rondom arbeidsmigratie, zoals slechte huisvesting, uitbuiting en dakloosheid, tegen te gaan. Hierbij moet rekening worden gehouden met de aanbevelingen van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten, en de eigen rollen van de Provincie. Daarnaast moet een coördinerend portefeuillehouder worden aangewezen. Met dit informerend stuk inzake de *Integrale Aanpak Arbeidsmigratie in Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen* beschouwen wij motie 3014 als uitgevoerd. De Integrale Aanpak Arbeidsmigratie verbindt het brede thema arbeidsmigratie tot een integraal geheel vanuit de verschillende door Provinciale Staten vastgestelde beleidskaders. De aanpak is uitdrukkelijk gericht op het tegengaan van misstanden bij kwetsbare arbeidsmigranten. Het uitgangspunt hierbij is dat in Limburg alle mensen tellen. Zeker ook diegenen die zich inspinnen om het benodigde werk hier gedaan te krijgen en zo actief een bijdrage leveren aan de maatschappij.

Integraal samenwerken

Arbeidsmigranten spelen een belangrijke rol in de Limburgse economie, maar doen dat (nog te) vaak onder slechte werk- en woonomstandigheden. Om ervoor te zorgen dat deze kwetsbare groep arbeidsmigranten in Limburg niet meer onder slechte omstandigheden hoeft te leven, is een Integrale Aanpak nodig. Ook omdat de uitbuiting van laagbetaalde werknemers in de weg staat van economische innovatie, die vaak om grote investeringen vraagt. Tegelijkertijd is voor innovatie ook specialistische kennis nodig, die ter plekke niet altijd voor handen is en in andere landen soms wel.

De sleutel tot het verbeteren van de woon- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten ligt in een integrale benadering van arbeidsmigratie. Dat vraagt om commitment en urgentiebesef bij alle betrokken partijen om te komen tot een gezamenlijke inspanning. Om arbeidsmigratie in goede banen te leiden is 1) sterkere wetgeving nodig die 2) goed wordt uitgevoerd, 3) waarvan de uitvoering gemonitord wordt en 4) waarop gehandhaafd wordt. Dat vraagt in de hele keten specifieke inspanningen van overheden (Rijk, gemeenten en provincies), uitvoeringsinstanties (Arbeidsinspectie, UWV, Belastingdienst, politie), werkgevers (uitzendbureaus en inleners) en vakbonden. De nadrukkelijke inzet met personele en financiële middelen van al deze partijen is noodzakelijk om meer grip te krijgen op de leefomstandigheden van kwetsbare arbeidsmigranten in Limburg.

De speerpunten van deze aanpak richten zich op wonen en ruimte, sociale cohesie, en economie en arbeidsmarkt. Dit omvat onder andere het zorgen voor voldoende, betaalbare en kwalitatief goede huisvesting. Daarnaast wordt er gestreefd naar beter zicht op verblijfplaatsen en woonomstandigheden door een hogere registratiegraad, gegevenskoppeling en monitoring, en gerichte controles. Ook wordt er ingezet op sociale cohesie en participatie, evenals het verbeteren van taalvaardigheden van arbeidsmigranten en hun kinderen. Bovendien is de inzet gericht op het medeverantwoordelijk maken van werkgevers en het beter afwegen van de meerwaarde van economische ontwikkelingen.

De Provincie neemt met deze aanpak een regulerende, regisserende en faciliterende rol aan waarbij de samenwerking tussen stakeholders die hierin een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben gestimuleerd en gecoördineerd wordt.

Stuurgroep en taskforce

Provincie Limburg maakt sinds 2018 nadrukkelijk werk van het thema arbeidsmigranten. Ondernemend Limburg (LWV, LLTB en MKB Limburg) stuurden dat jaar een brief aan de Limburgse gemeenten waarin zij werden gevraagd meer beleidsmatige mogelijkheden te scheppen voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Vervolgens werd een intentieovereenkomst gesloten door Ondernemend Limburg, alle gemeenten en Provincie Limburg, om met de gezamenlijk beschikbare kennis over en ervaring met arbeidsmigranten aan de slag te gaan. Onder voorzitterschap van de LWV werd een bestuurlijk samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Stuurgroep Internationale Werknemers, ondersteund door een taskforce voor medewerkers en ambtenaren.

De provinciale inzet richtte zich daarbij op het faciliteren van kennisdeling en samenwerking tussen betrokken partijen zoals gemeenten, het Rijk, werkgevers en internationale werknemers. In 2020 stelde de Stuurgroep Internationale Werknemers een strategische visie op, de Visie Internationale Werknemers Limburg, met actiepunten voor alle betrokken partijen op het gebied van wonen, werken en samenleven. De afgelopen jaren hebben de betrokken stakeholders, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheden, gezamenlijk gewerkt aan de uitvoering van deze actiepunten. Dankzij de Stuurgroep en de Taskforce is er een goed geïnformeerd netwerk rondom het thema arbeidsmigratie in Limburg ontstaan.

Aan het einde van 2023 is de inzet van de afgelopen periode geëvalueerd. Op basis hiervan heeft de Stuurgroep geconcludeerd dat de onderlinge samenwerking zijn vruchten heeft afgeworpen, toekomstig belangrijk blijft en daarom gecontinueerd moet worden. Kennis- en informatiedeling rondom arbeidsmigranten blijft daarom centraal staan voor de Stuurgroep en de Taskforce. Het blijft belangrijk om van elkaar te weten waar iedereen mee bezig is zodat daar waar dat meerwaarde heeft, acties op elkaar kunnen worden afgestemd en/of gezamenlijk worden uitgevoerd. Daarnaast is afgesproken om ook andere relevante stakeholders aan te laten sluiten bij de Stuurgroep en de Taskforce, hetzij structureel, hetzij incidenteel. Inmiddels maken vakbond FNV en Stichting Arka als belangenvertegenwoordigers van arbeidsmigranten al deel uit van Stuurgroep en Taskforce; de mogelijkheid van het betrekken van de arbeidsinspectie zal ook nader verkend worden.

Daarnaast heeft de Stuurgroep twee inhoudelijke speerpunten benoemd, namelijk de huisvesting van arbeidsmigranten en de sociale integratie van arbeidsmigranten. Het zijn deze twee aspecten rondom arbeidsmigratie waar de vertegenwoordigers van de Limburgse gemeenten in de Stuurgroep de meeste knelpunten ervaren en tegelijkertijd de meeste kansen voor concrete acties zien.

In 2024 is een hernieuwd onderzoek naar arbeidsmigranten in Limburg uitgevoerd om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van hun omvang per gemeente en hun toekomstige woon- en leefbehoeften. Uit dit onderzoek blijkt dat het aantal werkende arbeidsmigranten in Limburg tussen 2017 en 2022 steeg van 39.860 naar 82.895, wat een substantieel deel vormt van de Limburgse beroepsbevolking van ongeveer 600.000 personen (2022). Dit, gecombineerd met een historisch hoge arbeidsparticipatie en 30.000 openstaande vacatures, onderstreept het economisch belang van deze groep. Daarnaast voorspelt het onderzoek dat het aantal werkende arbeidsmigranten de komende jaren zal groeien naar een populatie van tussen de 96.000 en 112.000 in 2030. De huidige en verwachte omvang van deze groep benadrukt de urgentie om nu echt werk te maken van regulering en de positie van arbeidsmigranten in de Limburgse samenleving.

Aanbevelingen Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten

De door de Stuurgroep benoemde speerpunten huisvesting en sociale integratie van arbeidsmigranten, zijn ook terug te vinden in het tweede adviesrapport van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten. De Stuurgroep Internationale Werknemers heeft bij het opstellen van de Visie Internationale Werknemers 2020 rekening gehouden met de aanbevelingen uit dit rapport.

De aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten zijn voornamelijk gericht op beleid van de rijksoverheid en gemeenten. Veel aanbevelingen richten zich op de aanpassing van wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld het komen tot enkelvoudige normering van tijdelijke huisvesting en de certificering van uitzendbureaus. Dit zijn langdurige trajecten waarin tegenstrijdige belangen moeten worden afgewogen. Zo ligt er inmiddels een Wetsvoorstel Toelating Terbeschikkingstelling Arbeidskrachten (WTTA), maar loopt de inwerkingtreding daarvan telkens vertraging op. Bovendien zal het nog geruime tijd duren voordat de effecten van deze wet merkbaar worden, wanneer deze eenmaal is ingetreden. Dat laatste geldt ook voor de Wet Goed Verhuurderschap. Hiermee is het beschikbare juridische instrumentarium voor gemeenten uitgebreid en gemeenten beginnen daar nu ook gebruik van te maken. Wij blijven gemeenten stimuleren beleid te maken voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Het Interdepartementaal Projectteam Arbeidsmigranten (IPA) stelt jaarlijks een rapportage op over de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, recentelijk verscheen de jaarrapportage 2024.

Regeerprogramma

Het huidige Kabinet blijft zich inzetten voor de verbetering van de omstandigheden waarin arbeidsmigranten leven en werken. Het regeerprogramma benadrukt dat arbeidsmigranten een integraal onderdeel zijn van de Nederlandse samenleving en belangrijk zijn voor de economie. Tegelijkertijd uit het Kabinet zorgen over misstanden en de oneerlijke verdeling van de lusten en lasten van arbeidsmigranten. Daarom wordt een selectiever en gericht arbeidsmigratiebeleid noodzakelijk geacht, wat aansluit bij de bevindingen van de Staatscommissie Demografische Ontwikkeling en de Adviesraad Migratie, die pleiten voor gematigde economische groei vanuit een breed welvaartsperspectief.

Beoogd resultaat

In het kader van de Integrale Aanpak gaat GS de volgende concrete acties nemen:

- *Algemeen; kennisdeling en lobby*
 - Met het voorzitterschap van de Stuurgroep Internationale Werknemers en het faciliteren van periodieke overleggen, vervullen wij een centrale rol in bestuurlijke samenwerking en netwerkvorming van relevante ketenpartners ten aanzien van arbeidsmigratie in Limburg;
 - Via de Stuurgroep Internationale Werknemers geven wij richting aan de acties die wij met en vanuit de Taskforce Internationale werknemers gezamenlijk of in gelegenheidscoalities opvolgen. Zo stimuleren en ondersteunen wij gemeenten concreet bij 1) het maken van beleid ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten en 2) het zorgen voor goede registratie in de gemeente;
 - Ten behoeve van kennis- en informatiedeling blijven wij zoveel mogelijk op de hoogte van de (beleids)ontwikkelingen ten aanzien van arbeidsmigratie en fungeren wij als aanspreekpunt voor onze partners binnen en buiten Limburg;
 - Samen met de VNG en andere provincies lobbyen wij bij het Rijk voor snellere en betere voortgang van de opvolging van de aanbevelingen van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten en de aanpak van nieuwe ongewenste neveneffecten van de flexibilisering van de arbeidsmarkt, zoals oneigenlijke detacherings- en derdelandenconstructies.
- ✓ Resultaat: goede kennis- en informatie uitwisseling ten aanzien van het brede en integrale thema arbeidsmigratie. Betrokken partijen binnen en buiten Limburg weten elkaar te vinden en werken samen aan actuele vraagstukken rondom arbeidsmigratie.

- *Woningbehoefteonderzoek arbeidsmigranten; regisserende rol wonen*
 - Wij zien er op toe dat gemeenten de woningbehoeften van aandachtsgroepen in hun gemeente onderzoeken en regionaal afstemmen. In het kader van de Wet versterking regio volkshuisvesting moeten gemeenten in 2025 zelf ook onderzoek laten uitvoeren naar de woningbehoeften van aandachtsgroepen (waaronder arbeidsmigranten), voor zover zij dat niet al hebben uitgevoerd als onderdeel van de woon/zorg analyse, ten behoeve van de woon/zorg visies. Hiermee moet inzicht worden verkregen in de woningbehoefte van arbeidsmigranten die tijdelijk in de gemeente werken en ook in de woningbehoefte van de arbeidsmigranten die langdurig in de gemeente wonen of willen wonen. De woningbehoeften en wenselijke woonomstandigheden van deze groepen verschillen sterk van elkaar, b.v. door verschillen in gezinssamenstelling. Om in te kunnen spelen op de verschillende woningbehoeften van arbeidsmigranten is het dus van belang dat gemeenten daarin differentiëren en zowel de woonbehoeften voor zowel tijdelijk als langdurig verblijf onderzoeken. Daarbij moeten gemeenten ook een overzicht hebben van de bestaande en geplande huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten, voor zowel tijdelijk als langdurig verblijf. Op die manier krijgen wij inzicht in eventuele regionale hiaten en welk aanvullend aanbod daarvoor nodig is en kan hiermee rekening worden gehouden bij regionale afspraken over de te realiseren woningen.
- ✓ Resultaat: een helder overzicht van de woningbehoefte en huisvestingsmogelijkheden van tijdelijke en langdurig in Limburg verblijvende arbeidsmigranten per gemeente als

onderdeel van de woningbehoefteonderzoeken voor aandachtsgroepen en een overzicht van de bestaande en geplande huisvestingsmogelijkheden. Door te zorgen voor voldoende en adequate huisvesting kan dak- en thuisloosheid van arbeidsmigranten het beste worden voorkomen.

- *Stimuleren van meer huisvesting; regisserende en regulerende rol wonen en ruimte*
- In het kader van de Woondeal zetten wij in op het versnellen van het realiseren van woningbouwprojecten, ook als het gaat om huisvesting voor arbeidsmigranten. Wij stimuleren het gebruik van flexibele en modulaire huisvesting conform het Bouwbesluit voor de versnelling van de woningbouwopgave.
- In 2025 stellen wij een provinciaal Volkshuisvestingsprogramma op. De beoogde nieuwe Wet versterking regie Volkshuisvesting (WvrV) geeft de Provincie vanaf 2026 nadrukkelijk de wettelijk taak om kaders te stellen in de vertaling van de Rijksdoelen naar de gemeentelijke woningbouwprogrammeringen. Op die manier moet het huidige nationale tekort aan (betaalbare) woningen binnen tien jaar ingelopen zijn. Het Volkshuisvestingsprogramma zal zijn weerslag krijgen in het instrumentarium van de Omgevingswet. Concreet betekent dit dat de ruimtelijke vertaling van het programma wordt opgenomen in de Provinciale Omgevingsvisie en dat regels die voortkomen uit dit programma worden opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening.
- In het kader van de herziening van de Provinciale Omgevingsvisie en het opstellen van de nieuwe omgevingsverordening herijken wij de kwaliteitseisen én voorwaarden die wij stellen aan de huisvesting van arbeidsmigranten, mede op basis van de aanbevelingen van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten. Hierbij maken wij onderscheid tussen wonen binnen het bestaande bebouwd gebied, aan de randen van het bestaande bebouwde gebied en buiten het bestaande bebouwde gebied. Ook maken wij onderscheid tussen reguliere en tijdelijke huisvesting en tussen de tijdelijkheid van het gebouw en de tijdelijkheid van de bewoning. Uitzonderingen op regulier wonen voor aandachtsgroepen maken wij ook toekomstig mogelijk, onder duidelijke voorwaarden. Zo zullen wij een eenduidige definitie van short-stay verblijf (maximaal 4 maanden aaneengesloten gedurende een maximale periode van een jaar) voor arbeidsmigranten vastleggen. Daarmee willen wij ook de monitoring en handhaving van de maximale verblijfsduur door de gemeente, middels goede registratie, waarborgen. Conform het advies van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten hanteren wij als ondergrens de norm van één persoon per slaapkamer en minimaal 15m² leef-oppervlakte bovenop de normensets van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) en Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF). Acute dakloosheid willen wij voorkomen door in tijdelijke verhuurcontracten een verplichte overgangperiode van tenminste een maand op te laten nemen.
- In het kader van de Woondeal monitoren wij de realisatie van de gemaakte afspraken, ook over de huisvesting van aandachtsgroepen, waaronder arbeidsmigranten.
- ✓ Resultaat: meer kwalitatief betere en duurzame huisvesting voor arbeidsmigranten, voor tijdelijk en langdurig verblijf en het hiermee voorkómen van dak- en thuisloosheid van arbeidsmigranten.

- *Versterken van toezicht en handhaving bij de huisvesting van arbeidsmigranten; regulerende rol faciliteren*
- Goed toezicht houden op de woonomstandigheden van arbeidsmigranten vereist dat gemeenten weten waar arbeidsmigranten zich bevinden. Dat vraagt enerzijds om het verhogen van de registratiegraad van de inschrijving in de gemeente en anderzijds om het lokaliseren van verblijfplaatsen, mede op basis van RNI gegevens. Daarom stimuleren wij samen met de Stuurgroep en de taskforce initiatieven die de registratiegraad van arbeidsmigranten verhogen zoals registratie buiten kantooruren en registratie op de werkplek, en initiatieven van gemeenten om meer inzicht te krijgen in de (illegale) verblijfplaatsen van arbeidsmigranten en (periodieke) controles daarop.
- Wij zetten in op betere samenwerking van gemeenten en uitvoerende en betrokken instanties zoals de politie, arbeidsinspectie en woningcorporaties ten behoeve van de intensivering van periodieke controles op de woonomstandigheden van arbeidsmigranten en effectievere handhaving. Hierover organiseren wij overleg met de betrokken partijen om de mogelijkheden te verkennen en inzichtelijk te maken en indien mogelijk afspraken hierover te maken. Waar mogelijk zoeken wij hiervoor aansluiting bij de (doorontwikkeling/uitbreiding van de) regionale ACT! Interventieteams uit het regionale programma veiligheid Noord- Limburg via de regiodeals.
- Waar mogelijk dragen wij bij aan het verbeteren van de (eu)regionale samenwerking tussen Limburgse grensgemeenten, hun Duitse en Belgische buurgemeenten en andere betrokken instanties om ongewenste (lands)grensoverschrijdende waterbedeffecten van de aanpak van misstanden tegen arbeidsmigranten te gaan.
- ✓ Resultaat: effectievere handhaving van huisvestingsnormen, door het faciliteren van sterkere samenwerking tussen gemeenten en landelijke uitvoeringsinstanties. Hoewel er geen sprake is van eigenstandige provinciale bevoegdheid op dit vlak kan de Provincie op deze manier concreet bijdragen in het aanpakken van misstanden op het gebied van huisvesting. Aanvullend hierop kan de Commissaris van de Koning vanuit zijn rijkstaken een verbindende, intermediaire en financieel-ondersteunende rol vervullen voor euregionale samenwerkingsprojecten die gericht zijn op een gezamenlijke aanpak tegen uitbuiting van arbeidsmigranten in het kader van aanpak mensenhandel.
- *Laaggeletterdheid en integratie van (kinderen van) arbeidsmigranten; stimulerende en subsidiërende rol*
- In het kader van het actieplan laaggeletterdheid en vanuit de bibliothekenregeling stimuleren wij werkgevers om gezamenlijk met de gemeenten en bibliotheken initiatieven zoals het 10.000 Talenplan verder op te pakken en uit te rollen op andere plekken in Limburg. Wij stimuleren werkgevers en gemeenten daarbij ook gebruik te maken van landelijke en Europese subsidiemogelijkheden zoals WEB-middelen en het Europees Sociaal Fonds voor taalonderwijs aan doelgroepen zoals arbeidsmigranten;
- Werkgevers zijn mede- verantwoordelijk van het leren van de Nederlandse taal door arbeidsmigranten ten behoeve van zelfredzaamheid, sociale integratie en cohesie.

Daarom houden wij bij het beoordelen van plannen voor de huisvesting van arbeidsmigranten rekening met de wijze waarop werkgevers hier invulling aan geven, bijvoorbeeld door het aanbieden van taalonderwijs onder werktijd;

- Kinderen van arbeidsmigranten lopen een verhoogd risico op (taal)achterstanden, b.v. doordat hun ouders beperkt Nederlands spreken en zij vaak van school wisselen. Sommige scholen kunnen hierbij specifieke knelpunten ervaren. Om deze knelpunten en in beeld te brengen gaan wij hierover in gesprek met basisscholen in alle drie de regio's. Waar mogelijk dragen wij bij aan het oplossen van deze knelpunten.
- In het kader van de Gebiedsgerichte wijken en dorpenaanpak en de Leefbaarheidsaanpak ondersteunen wij lokale projecten die inzetten op verbetering van leefbaarheid en sociale cohesie in wijken waar veel arbeidsmigranten wonen.
- Met de participatieregeling ondersteunen wij projecten waarin doelgroepen zoals arbeidsmigranten participeren of betrokken worden.
- ✓ Resultaat: werkgevers in Limburg dragen samen met gemeenten bij aan taalonderwijs voor arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten worden hierdoor duurzamer inzetbaar op de arbeidsmarkt en weerbaarder tegen uitbuiting. Het (beter) spreken van de Nederlandse taal draagt bij aan zelfredzaamheid, integratie en sociale cohesie in gemeenschappen. Daarom worden ook knelpunten voor kinderen van arbeidsmigranten op school aangepakt.

➤ *Economie en arbeidsmarkt; regisserende rol*

- In het kader van het nog op te stellen provinciale acquisitiebeleid nemen wij de huisvestingseffectrapportage ten aanzien van arbeidsmigranten mee als instrument bij de afweging van de maatschappelijke effecten van nieuwe of uit te breiden bedrijvigheid. In dit kader stimuleren wij gemeenten om bij het maken van lokale afwegingen ten aanzien van nieuwe bedrijvigheid of de uitbreiding van bestaande bedrijvigheid gebruik te maken van de toolkit effectrapportage van de VNG. In bestuurlijke overleggen met het Rijk maken wij kenbaar dat wij voorstander zijn van het in nationale wetgeving verankeren van een verplichtend karakter van de huisvestingseffectrapportage.
- In onze contacten met de arbeidsregio's blijven wij het belang van het benutten van het in Limburg aanwezige arbeidsmarktpotentieel onder de aandacht brengen. Daarnaast vragen wij alle arbeidsmarktregio's actief werk te maken van de opzet van informatiepunten voor arbeidsmigranten in het kader van het WorkinNL project van het ministerie van SZW en gebruik te maken van daarvoor beschikbaar gestelde middelen.
- Bij het opstellen van de nieuwe provinciale toekomstvisie 2050 houden wij ook rekening met het scenario van gematigde economische groei en verminderde inzet van arbeidsmigranten vanuit een breed welvaartspectief.
- ✓ Resultaat: door het inzichtelijk maken van de huisvestingsbehoefte van arbeidsmigranten bij nieuwe bedrijvigheid of uitbreiding van bestaande bedrijvigheid kan vanuit het oogpunt van brede welvaart een betere afweging worden gemaakt ten aanzien van de meerwaarde van de betreffende economische ontwikkeling. Ook wanneer dit leidt tot verminderde inzet van arbeidsmigranten.

Het beoogde resultaat van *Integrale Aanpak Arbeidsmigratie in Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen* is het vergroten van de gezamenlijke inspanning om de leefomstandigheden van kwetsbare arbeidsmigranten in Limburg te verbeteren, ten behoeve van henzelf, hun kinderen, omwonenden en de Limburgse maatschappij als zodanig.

3. Bevoegdheid

De Provincie is slechts beperkt bevoegd als het gaat om arbeidsmigratie, maar geeft zoveel mogelijk invulling aan haar regisserende en regulerende rol. Vanuit haar autonome bevoegdheid zet de Provincie met de *Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Wonen en Werken* nadrukkelijk in op het stimuleren en coördineren van de samenwerking tussen stakeholders die een eigen rol en verantwoordelijkheid hebben in de keten van arbeidsmigratie.

De betrokken portefeuillehouders behouden hun individuele verantwoordelijkheid voor de benoemde aspecten van arbeidsmigratie en de bijbehorende inzet vanuit de betreffende beleidskaders. De coördinerend portefeuillehouder ziet hierop toe en houdt het overzicht over de benoemde aspecten van arbeidsmigratie waarbij de Provincie een expliciete rol heeft of neemt. Alle GS-nota's ten aanzien van wonen, ruimte, sociale cohesie, economie en arbeidsmarkt (inclusief acquisitie) waar arbeidsmigratie een onderdeel van is, dienen in het RO Sociale Agenda, gebiedsgerichte wijkenaanpak en sport voorgelegd te worden aan de coördinerend portefeuillehouder. **Wij informeren u jaarlijks aan het einde van het jaar per mededeling portefeuillehouder over de voortgang van de acties uit de *Integrale Aanpak Arbeidsmigratie in Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen* per mededeling portefeuillehouder.**

4. Risico's

N.v.t.

5. Periodieke informatie/sturingsinformatie

- Via Jaarstukken en Begroting
- Paragraaf Projecten
- Paragraaf Financieringen
- Paragraaf Verbonden Partijen
- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Programmaverantwoording
- Voortgangsrapportages Regeling Grote Projecten

6. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

Voor de uitvoer van de *Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen* worden de resterende middelen van de Beleidsbrief Integratie ter hoogte van € 195.000,- ingezet. Tevens wordt voorgesteld eventuele voor arbeidsmigranten bedoelde resterende middelen uit het amendement 52 Laaggeletterdheid toe te voegen aan de Integrale Aanpak.

Het uitgangspunt is dat betrokken partijen zelf eveneens (financieel) bijdragen aan de uitvoering van acties en zoveel mogelijk gebruik te maken van beschikbare rijksmiddelen (zoals bijvoorbeeld WEB-middelen) en Europese fondsen (zoals ESF). Daarnaast worden waar mogelijk vanuit specifieke regelingen (leefbaarheid, participatie, bibliotheken) of overige actieplannen (laaggeletterdheid) gesubsidieerd. De inzet van de middelen zal periodiek in het kader van de P&C cyclus gerapporteerd worden aan Provinciale Staten.

7. Meegezonden bijlagen

Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Wonen en Werken

provincie
Limburg

Waardig werken en wonen

Integrale aanpak arbeidsmigratie
Limburg 2025-2027

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	We weten wat we willen	3
1.2	We doen het samen	4
1.3	We houden focus	4
2.	Wat ging vooraf Evaluatie 2020-2024	6
2.1	Stuurgroep en Taskforce	6
2.2	Aanbevelingen Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten	8
3.	We blijven samen doorpakken	9
3.1	Algemeen; kennisdeling en lobby	10
3.2	Woningbehoefteonderzoek Arbeidsmigranten; regisserende rol Wonen	11
3.3	Stimuleren van meer Huisvesting: regisserende en regulerende rol Wonen en Ruimte	12
3.4	Versterken van Toezicht en Handhaving bij de Huisvesting van arbeidsmigranten: regulerende rol faciliteren	13
3.5	Laaggeletterdheid en integratie van (kinderen van) arbeidsmigranten; stimulerende en subsidiërende rol	14
3.6	Economie en arbeidsmarkt; regisserende rol	15
4.	Wat mag het kosten	16
5.	Wat levert het op	17

1. Inleiding

1.1 We weten wat we willen

Arbeidsmigranten spelen een belangrijke rol in de Limburgse economie, maar doen dat nog te vaak onder slechte werk- en woonomstandigheden. In dergelijke gevallen gaat het vaak om jonge, kwetsbare mensen die laagbetaalde werkzaamheden uitvoeren, waaraan geen of weinig opleidingseisen worden gesteld. Om ervoor te zorgen dat deze kwetsbare groep arbeidsmigranten in Limburg niet meer onder slechte omstandigheden hoeft te leven, is een integrale aanpak nodig. Ook omdat de uitbuiting van laagbetaalde werknemers in de weg staat van economische innovatie, die vaak om grote investeringen vraagt. Tegelijkertijd is voor innovatie ook specialistische kennis nodig, die ter plekke niet altijd voor handen is en in andere landen soms wel.

Bij de behandeling van de programmabegroting 2024 op 10 november 2023 hebben Provinciale Staten met ruime meerderheid ingestemd met de 2e Gewijzigde Motie 3014 Berghorst c.s. inzake Grip op arbeidsmigratie¹. De motie heeft het college van Gedeputeerde Staten opgeroepen om in de beleidskaders “Werken aan een toekomstbestendige economie”, “Samen leven en bestaanszekerheid” en “Leefbare steden en dorpen” integraal beleid te maken om misstanden rondom arbeidsmigratie, zoals slechte huisvesting, uitbuiting en dakloosheid, tegen te gaan en hierbij ook nadrukkelijk te kijken naar de eigen rollen van de Provincie.

Deze Integrale Aanpak Arbeidsmigratie, die als zodanig wordt benoemd in het beleidskader Samenleven en Bestaanszekerheid, verbindt het brede thema arbeidsmigratie tot een integraal geheel vanuit de verschillende door Provinciale Staten vastgestelde beleidskaders². Deze aanpak is uitdrukkelijk gericht op het tegengaan van misstanden bij kwetsbare arbeidsmigranten. Het uitgangspunt hierbij is dat in Limburg alle mensen tellen. Zeker ook diegenen die zich inspannen om het benodigde werk hier gedaan te krijgen en zo actief een bijdrage leveren aan de maatschappij.

¹ 2e Gewijzigde Motie 3014 Berghorst c.s. inzake Grip op arbeidsmigratie Limburg - iBabs Publiekspitaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

² Beleidskaders Provincie Limburg

1.2 We doen het samen

De sleutel tot het verbeteren van de woon- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten ligt in een **integrale benadering van arbeidsmigratie**. Dat vraagt om commitment en urgentiebesef bij alle betrokken partijen om te komen tot een **gezamenlijke** inspanning. Om arbeidsmigratie in goede banen te leiden is 1) sterkere wetgeving nodig die 2) goed wordt uitgevoerd, 3) waarvan de uitvoering gemonitord wordt en 4) waarop gehandhaafd wordt. Dat vraagt in de hele keten specifieke inspanningen van overheden (Rijk, gemeenten en provincies), uitvoeringsinstanties (Arbeidsinspectie, UWV, Belastingdienst, politie), werkgevers (uitzendbureaus en inleners) en vakbonden. De nadrukkelijke inzet met personele en financiële middelen van al deze partijen is noodzakelijk om meer grip te krijgen op de leefomstandigheden van kwetsbare arbeidsmigranten in Limburg.

De Provincie neemt in de periode 2024-2027 een nadrukkelijke **regulerende en regisserende rol** aan in dit vraagstuk, waarbij de samenwerking tussen stakeholders **gestimuleerd en gecoördineerd** wordt.

1.3 We houden focus

De speerpunten die wij samen met stakeholders in Limburg gaan oppakken, mede ingegeven door de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten³, zien toe op:

- Wonen en Ruimte:
 - Het zorgen voor voldoende, betaalbare en kwalitatief goede huisvesting passend bij de verblijfsduur en behoefte van de arbeidsmigrant en de draagkracht van de omgeving.
 - Het beter zicht krijgen op de verblijfplaats van arbeidsmigranten en hun woonomstandigheden door in te zetten op 1) het verhogen van de registratiegraad 2), het koppelen van gegevens en 3) het monitoren van de feitelijke verblijfsduur en mogelijk illegale verblijfplaatsen.
 - Het uitvoeren van gerichte en periodieke controles op woonomstandigheden.
- Sociale cohesie:
 - Het bevorderen van sociale cohesie en participatie op plekken waar veel arbeidsmigranten (in de buurt) wonen als onderdeel van de gebiedsgerichte wijken- en dorpenaanpak en de leefbaarheidsaanpak.
 - Het vragen van (meer) verantwoordelijkheid van werkgevers om de arbeidsmigranten die zij inhuren te faciliteren bij het leren van de Nederlandse taal, als onderdeel van het actieplan laaggeletterdheid.
 - Het bevorderen van de geletterdheid en integratie van de kinderen van arbeidsmigranten door samen met scholen in Limburg knelpunten zoals taalachterstanden in beeld te brengen en aan te pakken.

³ Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan | Rapport | Rijksoverheid.nl

- Economie en arbeidsmarkt:
 - Het medeverantwoordelijk houden van werkgevers in Limburg ten aanzien van 1) registratie en 2) de emancipatie van arbeidsmigranten, door naast het leren van de Nederlandse taal ook informatieverstrekking door vakbonden op de werkplek te faciliteren.
 - Het leveren van een bijdrage door werkgevers en inleners aan de opzet en het functioneren van de drie regionale informatiepunten voor arbeidsmigranten in Limburg, in het kader het landelijke Work-In NL (WIN) project.
 - Het appreciëren van kansen voor de Limburgse economie vanuit het perspectief van de brede welvaart. Dat betekent dat bij de vestiging van bedrijven duidelijk(er) in beeld moet komen hoe de opbouw van het personeelsbestand er uit zal zien, wat dit betekent voor de inzet van arbeidsmigranten en wat de maatschappelijke effecten van deze inzet zullen zijn.
 - Het meewegen van de huisvestingseffecten van arbeidsmigranten als onderdeel van het acquisitiebeleid in Limburg.
 - Het optimaliseren van de inzet van het onbenutte Limburgse arbeidspotentieel zodat werkgevers minder arbeidsmigranten inzetten.

Om bovenstaande doelstellingen te bereiken en ter opvolging van de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten zetten wij ook nadrukkelijk in op nationale lobby en samenwerking met de verantwoordelijke departementen, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en andere Provincies.

2. Wat ging vooraf | Evaluatie 2020-2024

2.1 Stuurgroep en Taskforce

2.1.1 Visie Internationale Werknemers 2020

In 2018 stuurde Ondernemend Limburg (LWV, LLTB en MKB Limburg) een brief aan de Limburgse gemeenten waarin zij werden gevraagd meer beleidsmatige mogelijkheden te scheppen voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Vervolgens werd een intentie-overeenkomst gesloten door Ondernemend Limburg, alle gemeenten en Provincie Limburg, om met de gezamenlijk beschikbare kennis over en ervaring met arbeidsmigranten aan de slag te gaan.

Onder voorzitterschap van de Limburgse Werkgevers Vereniging (LWV) is vervolgens een bestuurlijk samenwerkingsverband in de vorm van de Stuurgroep Internationale Werknemers ingericht, met een bijbehorende taskforce voor medewerkers en ambtenaren. Deze hebben in 2020 een strategische visie opgesteld, de Visie Internationale Werknemers Limburg⁴, met daarin actiepunten voor alle betrokken partijen, op het gebied van wonen, werken en samenleven. Op basis hiervan is de afgelopen jaren door de betrokken stakeholders, elk vanuit de verantwoordelijkheden van de eigen organisatie, gewerkt aan het uitvoeren van de actiepunten uit deze visie. Specifieke door de Provincie uitgevoerde actiepunten betroffen:

- het opnemen van kwaliteitseisen aan de huisvesting van internationale werknemers in de omgevingsverordening;
- het maken van inspanningsafspraken over huisvesting van internationale werknemers als onderdeel van het kader Kwaliteit Limburgse Centra;
- financiering van projecten op het gebied van sociale integratie, taalonderwijs en maatschappelijke participatie;
- inzetten van een kennisambassadeur om het belang van lokaal en regionaal beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten onder de aandacht te brengen van de Limburgse gemeenten;
- monitoren ontwikkeling aantallen internationale werknemers in Limburg.

Daarnaast was de provinciale inzet gericht op het faciliteren van het proces van kennisdeling en samenwerking tussen betrokken partijen zoals gemeenten, rijk en (belangenbehartigers van) werkgevers en (internationale) werknemers. Met de Stuurgroep en de Taskforce is daardoor een goed geïnformeerd netwerk rondom het thema arbeidsmigratie in Limburg ontstaan.

⁴ <https://www.limburg.nl/onderwerpen/wonen/nieuwkomers-limburg/>

2.1.2 Stuurgroep en Taskforce anno 2024

Naar aanleiding van de eindrapportage van de hierboven benoemde Kennisambassadeur en ten behoeve van de nieuwe provinciale bestuursperiode, heeft de Taskforce op verzoek van de Stuurgroep eind 2023 de inzet in de afgelopen periode geëvalueerd. Op basis hiervan heeft de Stuurgroep geconcludeerd dat:

- Onderlinge samenwerking zijn vruchten heeft afgeworpen, toekomstig belangrijk blijft en daarom gecontinueerd moet worden. Afsproken is om ook andere relevante stakeholders aan te laten sluiten bij de Stuurgroep en de Taskforce, hetzij structureel, hetzij incidenteel. Inmiddels maken vakbond FNV en Stichting Arka als belangenvertegenwoordigers van arbeidsmigranten al deel uit van Stuurgroep en Taskforce; de mogelijkheid van het betrekken van de arbeidsinspectie zal ook nader verkend worden.
- Kennis- en informatiedeling rondom arbeidsmigranten essentieel is en blijft en daarom centraal moet blijven staan voor de Stuurgroep en de Taskforce. Het blijft belangrijk om van elkaar te weten waar iedereen mee bezig is, zodat daar waar dat meerwaarde heeft, acties op elkaar kunnen worden afgestemd en/of gezamenlijk worden uitgevoerd. Dat kan zowel collectief als in gelegenheidscoalities zijn.

De Stuurgroep heeft vervolgens twee inhoudelijke speerpunten benoemd, te weten:

1. Huisvesting van arbeidsmigranten.
2. Sociale integratie van arbeidsmigranten.

Het zijn deze twee aspecten rondom arbeidsmigratie waar de vertegenwoordigers van de Limburgse gemeenten in de Stuurgroep de meeste knelpunten ervaren en tegelijkertijd de meeste kansen voor concrete acties zien. De eerste reeds uitgevoerde actie is een inventarisatie onder alle Limburgse gemeenten naar de aanwezigheid van beleid ten aanzien van (de huisvesting van) arbeidsmigranten. Naar aanleiding hiervan zijn voorbeelden van beleid uit de drie regio's gedeeld en is een handreiking voor ondersteuning vanuit de Taskforce gedaan aan gemeenten die hier behoefte aan hebben. Dit wordt doorlopend opgevolgd.

Daarnaast heeft Provincie Limburg in afstemming met de Stuurgroep het afgelopen jaar hernieuwd onderzoek *voetnoot nummer 5* naar arbeidsmigranten in Limburg uit laten voeren. Dit onderzoek maakt inzichtelijk dat het aantal werkende arbeidsmigranten in Limburg tussen 2017 en 2022 steeg van 39.860 naar 82.895. Dat is een gemiddelde jaarlijkse groei van 16 procent. Dit is een substantieel deel van de Limburgse beroepsbevolking die ongeveer 600.000 personen bedraagt (2022). Dit in combinatie met een historisch hoge arbeidsparticipatie en 30.000 openstaande vacatures geeft het economisch belang van deze groep weer. Naar verwachting blijft het aantal werkende arbeidsmigranten de komende jaren groeien naar een populatie van tussen de 96.000 en 112.000 arbeidsmigranten in Limburg in 2030. Uit de huidige en toekomstige omvang van deze groep mensen spreekt de urgentie om nu echt werk te maken van regulering en de positie van arbeidsmigranten in de Limburgse samenleving.

5 Onderzoek Deciso arbeidsmigranten in Limburg 2024 via <https://www.limburg.nl/onderwerpen/wonen/nieuwkomers-limburg/>

2.2 Aanbevelingen Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten

Niet toevallig zijn de huidige speerpunten huisvesting en sociale integratie van arbeidsmigranten⁶ ook terug te vinden in het tweede adviesrapport van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten.

In dit rapport wordt de samenwerking van de Stuurgroep Internationale Werknemers Limburg ook als een best practice benoemd. De Stuurgroep heeft op haar beurt bij het opstellen van de Visie Internationale Werknemers 2020 rekening gehouden met de aanbevelingen van het aanjaagteam. Daarbij is het wel goed om te beseffen dat de aanbevelingen uit het rapport primair aan het kabinet en lokale overheden zijn gericht. De Tweede Kamer wordt jaarlijks over de voortgang geïnformeerd⁷. Veel van de aanbevelingen richten zich op de aanpassing van wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld het komen tot eenvoudige normering van tijdelijke huisvesting en de certificering van uitzendbureaus. Dit zijn langdurige trajecten waarin tegenstrijdige belangen moeten worden afgewogen. Zo ligt er inmiddels een Wetsvoorstel Toelating Terbeschikkingstelling Arbeidskrachten (WTTA), maar loopt de inwerkingtreding daarvan telkens vertraging op. En ook na de invoering van deze beoogde wet zal het via handhaving nog geruime tijd duren voordat de effecten hiervan merkbaar worden. Dat geldt ook voor de Wet Goed Verhuurderschap waarmee wel al concreet resultaat is bereikt in het uitbreiden van beschikbaar juridisch instrumentarium voor gemeenten. De VNG biedt gemeenten via toolkits praktische ondersteuning bij de implementatie daarvan. Ook zijn er andere landelijke ondersteuningsstructuren en bijbehorende subsidieregelingen ingericht zoals het interdepartementaal projectteam arbeidsmigranten, het kenniscentrum arbeidsmigranten en het Expertisecentrum Flexwonen, die gemeenten bij staan die op huisvesting voor arbeidsmigranten willen inzetten.

Sinds het verschijnen van de aanbevelingen om misstanden tegen te gaan, ervaren gemeenten nog steeds barrières in de benodigde samenwerking op het vlak van toezicht en handhaving, bijvoorbeeld als het gaat om gegevensuitwisseling tussen instanties. Ook signaleren sommige, veelal grote, gemeenten waar veel arbeidsmigranten wonen een toename van dakloze arbeidsmigranten en het belang om meer aandacht te hebben voor de specifieke situatie van kinderen van arbeidsmigranten via de scholen. Andere recente ongewenste ontwikkelingen die tot misstanden leiden zijn schijnzelfstandigheid en detachingsconstructies ten behoeve van de oneigenlijke inzet van arbeidsmigranten uit niet EU-landen. Dat maakt het advies van het Aanjaagteam om bij de arbeidsinspectie “een apart multidisciplinair team in te stellen dat alleen grensoverschrijdende taken op zich gaat nemen, dat gezamenlijk kan inspecteren en gegevens kan uitwisselen in samenwerking met buitenlandse toezichthouders” nog urgenter. In grensregio’s zijn mensen extra kwetsbaar voor misstanden zoals mensenhandel en uitbuiting omdat malafide uitzendbureaus daar makkelijker onder de radar kunnen blijven door mensen te huisvesten in het ene land en te laten werken in het andere land.

6 Geen Tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten tegen te gaan via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/10/30/tweede-advies-aanjaagteam-bescherming-arbeidsmigranten>

7 Nieuwe jaarrapportage verschijnt voor begrotingsbehandeling eind november 2024 en wordt dan als link hier toegevoegd.

3. We blijven samen doorpakken

Gelukkig blijft ook het huidige kabinet inzetten op verbetering van de omstandigheden waarin arbeidsmigranten leven en werken. In het regeerprogramma⁸ wordt benadrukt dat arbeidsmigranten een integraal onderdeel zijn van de Nederlandse samenleving en dat hun bijdrage aan de economie belangrijk is. Tegelijkertijd uit het kabinet zorgen over de voortdurende misstanden en de oneerlijke verdeling van de lusten en lasten van arbeidsmigranten over de samenleving. Het regeerprogramma benoemt dan ook noodzaak van een selectiever en gericht arbeidsmigratiebeleid. Dit sluit aan op de bevindingen van de Staatscommissie Demografische Ontwikkeling⁹ en de Adviesraad Migratie¹⁰ van dit jaar, waarin wordt gepleit voor gematigde economische groei vanuit een breed welvaartspectief.

De volgende speerpunten worden benoemd in het regeerprogramma:

- 1) Gericht arbeidsmigratiebeleid:
 - Beperking van arbeidsmigratie tegen lage lonen;
 - Verbetering van arbeidsomstandigheden;
 - Eerlijke verdeling van lusten en lasten;
 - Inzet op hoogwaardige kennismigratie voor concurrentiekracht en innovatie.
- 2) Maatregelen tegen Misstanden:
 - Versterking van de positie van arbeidsmigranten;
 - Aanpak van malafide uitzendbureaus;
 - Versterking van de Nederlandse Arbeidsinspectie;
 - Technische verkenning naar sectorale verboden op inlenen van arbeidskrachten.
- 3) Economische Structuur en Arbeidsmarkt:
 - Productiviteitsagenda om hetzelfde werk met minder mensen te doen;
 - Doorlichting van overheidsbeleid in het licht van arbeidsmigratie en schaarste;
 - Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Arbeidsmigratie.
- 4) Afwegingskader voor Nieuwe Bedrijvigheid:
 - Ontwikkeling van een uniform kader voor gemeenten om overbelasting van voorzieningen te voorkomen;
 - Afspraken over kortdurende of tijdelijke huisvesting voor arbeidsmigranten.
- 5) Kennismigrantenregeling:
 - Aanscherping van de eisen voor kennismigranten om misbruik te voorkomen;
 - Faciliteren van de komst van internationaal talent voor innovatie.
- 6) Stimuleren van Arbeidsparticipatie:
 - Bevorderen van arbeidsparticipatie van mensen die al in Nederland zijn, zoals gezinsmigranten en statushouders.
- 7) Internationale Samenwerking:
 - Bevorderen van eerlijke arbeidsmobiliteit binnen de EU en daarbuiten;
 - Samenwerking met landen van herkomst rondom terugkeer.

⁸ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-f525d4046079b0beabc6f897f79045ccf2246e08/pdf>

⁹ Europees Nederland | Staatscommissie demografische ontwikkelingen 2050 (staatscommissie2050.nl)

¹⁰ Publicatie adviesrapport 'Afgewogen arbeidsmigratie. Gericht arbeidsmigratiebeleid voor brede welvaart' | Publicatie | Adviesraad Migratie

In het regeerprogramma wordt benadrukt dat voor effectief arbeidsmigratiebeleid en de inzet op deze speerpunten de samenwerking tussen verschillende departementen en andere partijen noodzakelijk is. Dat komt overeen met de uitgangspunten van dit actieplan: meer onderlinge samenwerking van betrokken partijen en gerichtere inzet op specifieke onderdelen. In de volgende paragrafen omschrijven wij de concrete acties die Gedeputeerde Staten (GS) in het kader van de integrale aanpak gaat nemen.

3.1 Algemeen; kennisdeling en lobby

Acties

- Met het voorzitterschap van de Stuurgroep Internationale Werknemers en het faciliteren van periodieke overleggen, vervullen wij een centrale rol in bestuurlijke samenwerking en netwerkvorming van relevante ketenpartners ten aanzien van arbeidsmigratie in Limburg.
- Via de Stuurgroep Internationale Werknemers geven wij richting aan de acties die wij met en vanuit de Taskforce Internationale werknemers gezamenlijk of in gelegenheidscoalities opvolgen. Zo stimuleren en ondersteunen wij gemeenten concreet bij 1) het maken van beleid ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten en 2) het zorgen voor goede registratie in de gemeente.
- Ten behoeve van kennis- en informatiedeling blijven wij zoveel mogelijk op de hoogte van de (beleids)ontwikkelingen ten aanzien van arbeidsmigratie en fungeren wij als aanspreekpunt voor onze partners binnen en buiten Limburg.
- Samen met de VNG en andere provincies lobbyen wij bij het Rijk voor snellere en betere voortgang van de opvolging van de aanbevelingen van het aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten en de aanpak van nieuwe ongewenste neveneffecten van de flexibilisering van de arbeidsmarkt, zoals oneigenlijke detacherings- en derdelandenconstructies.

Resultaat

Goede kennis- en informatie uitwisseling ten aanzien van het brede en integrale thema arbeidsmigratie. Betrokken partijen binnen en buiten Limburg weten elkaar te vinden en werken samen aan actuele vraagstukken rondom arbeidsmigratie.

3.2 Woningbehoefteonderzoek Arbeidsmigranten; regisserende rol Wonen

Actie

- Wij zien er op toe dat gemeenten de woningbehoeften van aandachtsgroepen in hun gemeente onderzoeken en regionaal afstemmen.

Het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) heeft recent onderzoek laten uitvoeren naar de woningbehoefte van arbeidsmigranten in Nederland, per gemeente. In de Limburgse woonmonitor die recent is verschenen wordt verwezen naar de data uit dit onderzoek. In het kader van de wet versterking regie volkshuisvesting moeten gemeenten in 2025 zelf ook onderzoek laten uitvoeren naar de woningbehoeften van aandachtsgroepen (waaronder arbeidsmigranten), voor zover zij dat niet al hebben uitgevoerd als onderdeel van de woon/zorg analyse, ten behoeve van de woon/zorg visies.

Hiermee moet inzicht worden verkregen in de woningbehoefte van arbeidsmigranten die tijdelijk in de gemeente werken en ook in de woningbehoefte van de arbeidsmigranten die langdurig in de gemeente wonen of willen wonen. De woningbehoeften en wenselijke woonomstandigheden van deze groepen verschillen sterk van elkaar, bijvoorbeeld, door verschillen in gezinssamenstelling. Om in te kunnen spelen op de verschillende woningbehoeften van arbeidsmigranten is het dus van belang dat gemeenten daarin differentiëren en zowel de woonbehoeften voor zowel tijdelijk als langdurig verblijf onderzoeken. Daarbij moeten gemeenten ook een overzicht hebben van de bestaande en geplande huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten, voor zowel tijdelijk als langdurig verblijf. Op die manier krijgen wij inzicht in eventuele regionale hiaten en welk aanvullend aanbod daarvoor nodig is en kan hiermee rekening worden gehouden bij regionale afspraken over de te realiseren woningen.

Resultaat

Een helder overzicht van de woningbehoefte en huisvestingsmogelijkheden van tijdelijke en langdurig in Limburg verblijvende arbeidsmigranten per gemeente als onderdeel van de woningbehoefteonderzoeken voor aandachtsgroepen en een overzicht van de bestaande en geplande huisvestingsmogelijkheden. Door te zorgen voor voldoende en adequate huisvesting kan dak- en thuisloosheid van arbeidsmigranten het beste worden voorkomen.

3.3 Stimuleren van meer Huisvesting: regisserende en regulerende rol Wonen en Ruimte

Acties

- In het kader van de Woondeal zetten wij in op het versnellen van het realiseren van woningbouwprojecten, ook als het gaat om huisvesting voor arbeidsmigranten. Wij stimuleren het gebruik van flexibele en modulaire huisvesting conform het Bouwbesluit voor de versnelling van de woningbouwopgave.
- In 2025 stellen wij een provinciaal Volkshuisvestingsprogramma op. De beoogde nieuwe Wet versterking regie Volkshuisvesting (WvrV) geeft de Provincie vanaf 2026 nadrukkelijk de wettelijk taak om kaders te stellen in de vertaling van de Rijksdoelen naar de gemeentelijke woningbouwprogrammeringen. Op die manier moet het huidige nationale tekort aan (betaalbare) woningen binnen tien jaar ingelopen zijn. Het Volkshuisvestingsprogramma zal zijn weerslag krijgen in het instrumentarium van de Omgevingswet. Concreet betekent dit dat de ruimtelijke vertaling van het programma wordt opgenomen in de Provinciale Omgevingsvisie en dat regels die voortkomen uit dit programma worden opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening.
- In het kader van de herziening van de Provinciale Omgevingsvisie en het opstellen van de nieuwe Omgevingsverordening herijken wij de kwaliteitseisen én voorwaarden die wij stellen aan de huisvesting van arbeidsmigranten, mede op basis van de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten. Hierbij maken wij onderscheid tussen wonen binnen het bestaande bebouwd gebied, aan de randen van het bestaande bebouwde gebied en buiten het bestaande bebouwde gebied. Ook maken wij onderscheid tussen reguliere en tijdelijke huisvesting en tussen de tijdelijkheid van het gebouw en de tijdelijkheid van de bewoning. Uitzonderingen op regulier wonen voor aandachtsgroepen maken wij ook toekomstig mogelijk, onder duidelijke voorwaarden. Zo zullen wij een eenduidige definitie van short-stay verblijf (maximaal 4 maanden aaneengesloten gedurende een maximale periode van een jaar) voor arbeidsmigranten vastleggen. Daarmee willen wij ook de monitoring en handhaving van de maximale verblijfsduur door de gemeente, middels goede registratie, waarborgen. Conform het advies van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten hanteren wij als ondergrens de norm van één persoon per slaapkamer en minimaal 15m² leefoppervlakte bovenop de normensets van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) en Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF). Acute dakloosheid willen wij voorkomen door in tijdelijke verhuurcontracten een verplichte overgangperiode van tenminste een maand op te laten nemen.
- In het kader van de Woondeal monitoren wij de realisatie van de gemaakte afspraken, ook over de huisvesting van aandachtsgroepen, waaronder arbeidsmigranten.

Resultaat

Meer kwalitatief betere en duurzame huisvesting voor arbeidsmigranten, voor tijdelijk en langdurig verblijf en het hiermee voorkómen van dak- en thuisloosheid van arbeidsmigranten.

3.4 Versterken van Toezicht en Handhaving bij de Huisvesting van arbeidsmigranten: regulerende rol faciliteren

Acties

- Goed toezicht houden op de woonomstandigheden van arbeidsmigranten vereist dat gemeenten weten waar arbeidsmigranten zich bevinden. Dat vraagt enerzijds om het verhogen van de registratiegraad van de inschrijving in de gemeente en anderzijds om het lokaliseren van verblijfplaatsen, mede op basis van RNI gegevens. Daarom stimuleren wij samen met de Stuurgroep en de taskforce initiatieven die de registratiegraad van arbeidsmigranten verhogen zoals registratie buiten kantooruren en registratie op de werkplek, en initiatieven van gemeenten om meer inzicht te krijgen in de (illegale) verblijfplaatsen van arbeidsmigranten en (periodieke) controles daarop.
- Wij zetten in op betere samenwerking van gemeenten en uitvoerende en betrokken instanties zoals de politie, arbeidsinspectie en woningcorporaties ten behoeve van de intensivering van periodieke controles op de woonomstandigheden van arbeidsmigranten en effectievere handhaving. Hierover organiseren wij overleg met de betrokken partijen om de mogelijkheden te verkennen en inzichtelijk te maken en indien mogelijk afspraken hierover te maken. Waar mogelijk zoeken wij hiervoor aansluiting bij de (doorontwikkeling/uitbreiding van de) regionale ACT! Interventieteams uit het regionale programma veiligheid Noord- Limburg via de regiodeals.
- Waar mogelijk dragen wij bij aan het verbeteren van de (eu)regionale samenwerking tussen Limburgse grensgemeenten, hun Duitse en Belgische buurgemeenten en andere betrokken instanties om ongewenste (lands)grensoverschrijdende waterbedeffecten van de aanpak van misstanden tegen arbeidsmigranten te gaan.

Resultaat

Effectievere handhaving van huisvestingsnormen, door het faciliteren van sterkere samenwerking tussen gemeenten en landelijke uitvoeringsinstanties. Hoewel er geen sprake is van eigenstandige provinciale bevoegdheid op dit vlak kan de Provincie op deze manier concreet bijdragen in het aanpakken van misstanden op het gebied van huisvesting. Aanvullend hierop kan de Commissaris van de Koning vanuit zijn rijkstaken een verbindende, intermediaire en financieel-ondersteunende rol vervullen voor euregionale samenwerkingsprojecten die gericht zijn op een gezamenlijke aanpak tegen uitbuiting van arbeidsmigranten in het kader van aanpak mensenhandel.

3.5. Laaggeletterdheid en integratie van (kinderen van) arbeidsmigranten; stimulerende en subsidiërende rol

Acties

- In het kader van het actieplan laaggeletterdheid en vanuit de bibliothekenregeling stimuleren wij werkgevers om gezamenlijk met de gemeente en bibliotheken initiatieven zoals het 10.000 Talenplan verder op te pakken en uit te rollen op andere plekken in Limburg. Wij stimuleren werkgevers en gemeenten daarbij ook gebruik te maken van landelijke en Europese subsidiemogelijkheden zoals WEB-middelen en het Europees Sociaal Fonds voor taalonderwijs aan doelgroepen zoals arbeidsmigranten.
- Werkgevers zijn mede- verantwoordelijk voor het leren van de Nederlandse taal door arbeidsmigranten, ten behoeve van zelfredzaamheid, sociale integratie en cohesie. Daarom houden wij bij het beoordelen van plannen voor de huisvesting van arbeidsmigranten rekening met de wijze waarop werkgevers hier invulling aan geven, bijvoorbeeld door het aanbieden van taalonderwijs onder werktijd.
- Kinderen van arbeidsmigranten lopen een verhoogd risico op (taal)achterstanden, bijvoorbeeld doordat hun ouders beperkt Nederlands spreken en zij vaak van school wisselen. Sommige scholen kunnen hierbij specifieke knelpunten ervaren. Om deze knelpunten en mogelijke oplossingen in beeld te brengen gaan wij hierover in gesprek met basisscholen in alle drie de regio's. Waar mogelijk dragen wij bij aan oplossingen ten behoeve van betere integratie van kinderen van arbeidsmigranten.
- In het kader van de gebiedsgerichte wijken en dorpenaanpak en de leefbaarheidsaanpak ondersteunen wij lokale projecten die inzetten op verbetering van leefbaarheid en sociale cohesie in wijken waar veel arbeidsmigranten wonen.
- Met de participatieregeling ondersteunen wij projecten waarin doelgroepen zoals arbeidsmigranten participeren of betrokken worden.

Resultaat

Werkgevers in Limburg dragen samen met gemeenten bij aan taalonderwijs voor arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten worden hierdoor zelfredzamer en weerbaarder tegen uitbuiting. Het meer spreken van de Nederlandse taal draagt ook bij aan de integratie van arbeidsmigranten en de sociale cohesie in gemeenschappen en zorgt voor duurzamere inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Scholen worden geholpen bij het wegnemen van knelpunten rondom kinderen van arbeidsmigranten, waarbij integratie wordt bevorderd en (taal)achterstanden worden tegengegaan.

3.6 Economie en arbeidsmarkt; regisserende rol

Acties

- In het kader van het nog op te stellen provinciale acquisitiebeleid nemen wij de huisvestingseffectrapportage ten aanzien van arbeidsmigranten mee als instrument bij de afweging van de maatschappelijke effecten van nieuwe of uit te breiden bedrijvigheid. In dit kader stimuleren wij gemeenten om bij het maken van lokale afwegingen ten aanzien van nieuwe bedrijvigheid of de uitbreiding van bestaande bedrijvigheid gebruik te maken van de toolkit effectrapportage van de VNG. In bestuurlijke overleggen met het Rijk maken wij kenbaar dat wij voorstander zijn van het in nationale wetgeving verankeren van een verplichtend karakter van de huisvestingseffectrapportage.
- In onze contacten met de arbeidsregio's blijven wij het belang het benutten van het in Limburg aanwezige arbeidsmarktpotentieel onder de aandacht brengen. Daarnaast vragen wij alle arbeidsmarktregio's actief werk te maken van de opzet van informatiepunten voor arbeidsmigranten in het kader van het Work in NL project van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en gebruik te maken van daarvoor beschikbaar gestelde middelen.
- Bij het opstellen van de nieuwe provinciale toekomstvisie 2050 houden wij ook rekening met het scenario van gematigde economische groei en verminderde inzet van arbeidsmigranten vanuit een breed welvaartsperspectief.

Resultaat

Door het inzichtelijk maken van de huisvestingsbehoefte van arbeidsmigranten bij nieuwe bedrijvigheid of uitbreiding van bestaande bedrijvigheid kan vanuit het oogpunt van brede welvaart een betere afweging worden gemaakt ten aanzien van de meerwaarde van de betreffende economische ontwikkeling. Ook wanneer dit leidt tot verminderde inzet van arbeidsmigranten.

4. Wat mag het kosten

Waar mogelijk worden projecten vanuit specifieke regelingen (leefbaarheid, participatie, bibliotheken) of overige actieplannen (laaggeletterdheid) gesubsidieerd. Daarnaast herbestemmen wij voor de uitwerking van de acties zoals benoemd in deze aanpak de resterende middelen van de beleidsbrief integratie ter hoogte van €195.000,-. Uitgangspunt van onze financiële inzet is dat betrokken partijen zelf eveneens (financieel) bijdragen aan de uit te voeren acties en zoveel mogelijk gebruik te maken van beschikbare rijksmiddelen (zoals bijvoorbeeld WEB-middelen) en Europese fondsen (zoals ESF).

Provinciale Staten worden jaarlijks geïnformeerd over de ingezette acties, de behaalde resultaten en de inzet van de middelen in het kader van de P&C-cyclus. De voortgang zal eveneens aan de Stuurgroep Internationale Werknemers worden gerapporteerd, met het verzoek om op de voortgang te reflecteren en indien wenselijk voorstellen voor aanpassing te doen.

5. Wat levert het op

Met dit actieplan maken wij helder op welke onderdelen van arbeidsmigratie wij de komende periode concreet gaan inzetten, hoe wij dat gaan doen en welke (deel) resultaten wij willen bereiken:

1. Een helder overzicht van de woonbehoefte en huisvestingsmogelijkheden van tijdelijke en langdurig in Limburg verblijvende arbeidsmigranten per gemeente als onderdeel van de woningbehoefteonderzoeken voor aandachtsgroepen en een overzicht van de bestaande en geplande huisvestingsmogelijkheden;
2. Meer kwalitatief goede en duurzame huisvesting voor arbeidsmigranten, voor tijdelijk en langdurig verblijf;
3. Effectievere handhaving van huisvestingsnormen, door het faciliteren van sterkere samenwerking tussen gemeenten en landelijke uitvoeringsinstanties;
4. Meer werkgevers die bijdragen aan taalonderwijs voor arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten zijn daardoor duurzamer inzetbaar op de arbeidsmarkt, zelfredzamer, integreren beter en hebben meer positieve contacten in de lokale gemeenschap;
5. Scholen worden geholpen bij het wegnemen van knelpunten rondom kinderen van arbeidsmigranten, waardoor (taal) achterstanden worden tegengegaan en integratie wordt bevorderd;
6. Door het inzichtelijk maken van de huisvestingsbehoefte van arbeidsmigranten bij nieuwe bedrijvigheid of uitbreiding van bestaande bedrijvigheid kan vanuit het oogpunt van brede welvaart een betere afweging worden gemaakt ten aanzien van de meerwaarde van de betreffende economische ontwikkeling

In zijn totaliteit is dit actieplan er op gericht om misstanden bij kwetsbare arbeidsmigranten tegen te gaan en de omstandigheden te verbeteren waaronder deze mensen en hun kinderen in Limburg wonen en samenleven.

Dit is een uitgave van de Provincie Limburg.

December 2024 | 2411 1294

Provincie Limburg

Limburglaan 10, 6229 GA Maastricht

Postbus 5700, 6202 MA Maastricht

+31 (0)43 389 99 99, postbus@prvlimburg.nl

www.limburg.nl

